

Innst. S. nr. 229

(2002-2003)

Innstilling til Stortinget fra kommunalkomiteen

Dokument nr. 8:58 (2002-2003)

Innstilling fra kommunalkomiteen om forslag fra stortingsrepresentantene Per Sandberg og Torbjørn Andersen om reisebegrensning for asylsøkere og utlendinger med norske reisedokumenter

Til Stortinget

1. SAMMENDRAG

I dokumentet fremmes følgende forslag:

1. Stortinget ber Regjeringen sørge for at asylsøkere som reiser utenlands, eller forsvinner mens søknaden behandles, automatisk får avslag på sin asylsøknad.
2. Stortinget ber Regjeringen innføre reisebegrensninger i utlendingspass og reisebevis for flyktninger, slik at disse ikke gjøres gjeldende for reise til utlandingsens hjemland eller geografisk tilstøtende land, foruten etter søknad i situasjoner der det foreligger konkrete planer om repatriering."

Som bakgrunn for forslaget vises det til at politiet rapporterer om at asylsøkere reiser utenlands mens deres søknad er under behandling, selv om asylsøkere etter hovedregel ikke skal tildeles reisedokumenter.

Utlendingsseksjonen i Oslo politidistrikt har uttalt at mange av de illegale innvandrerne i Norge trolig har kommet seg inn til landet som følge av misbruk av reisedokumenter. I oktober 2002 var det kun 4,5 pst. av asylsøkerne som kom til Norge som oppga at de hadde gyldige dokumenter. Dette er uforenlig med at bl.a. alle flyselskaper krever gyldige dokumenter for å gå om bord. Dette gir derfor klare indisier om at det foregår et utbredt misbruk av reisedokumenter.

Videre påpekes det i dokumentet at reiser til hjemlandet bør være et tydelig signal om at det ikke foreligger behov for beskyttelse, og Utlendingsdirektoratet bør

ved slike tilfeller umiddelbart ta asylsøknaden opp til ny behandling. Slike reiser representerer et svært bekymringsfullt misbruk av asylinstituttet, og denne praksisen er med å på undergrave instituttets anerkjennelse blant befolkningen generelt.

Forslagsstillerne viser til at når Norge ikke ser sin asylpolitikk i et internasjonalt perspektiv, og unnlater å gjøre tilsvarende endringer som mange andre europeiske land, så sender vi gale signaler til illegale innvandrere og menneskesmuglere. Derfor er det viktig at Norge legger om sin asylpolitikk etter dansk modell. Som et ledd i dette arbeidet bør det innføres strengere reaksjoner for asylsøkere som forsvinner eller reiser utenlands mens søknaden behandles, samt reisebegrensninger for utlendinger med utlendingspass eller reisebevis for flyktninger.

2. KOMITEENS MERKNADER

2.1 Innledning

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sigvald Oppebøen Hansen, Reidar Sandal, Karl Eirik Schjøtt-Pedersen og Signe Øye, fra Høyre, Peter Gitmark, Hans Kristian Hogsnes og Kari Lise Holmberg, fra Fremskrittspartiet, Torbjørn Andersen og Per Sandberg, fra Sosialistisk Venstreparti, Karin Andersen og Heikki Holmås, fra Kristelig Folkeparti, Anita Apelthun Sæle og Ivar Østberg, og fra Senterpartiet lederen Magnhild Meltveit Kleppa, viser til Stortingets vedtak nr. 257 jf. Innst. S. nr. 118 (2002-2003) samt Stortingets henstillinger nr. 258 jf. Innst. S. nr. 118 (2002-2003). Komiteen er kjent med at departementet nå foretar en gjennomgang av praksis og regelverk knyttet til problematikken rundt asylsøkeres reiser tilbake fra det landet en har flyktet fra. Komiteen viser i den forbindelse til brev fra kommunalminister Erna Solberg datert 12. mars 2003 og til forslag til Revidert

nasjonalbudsjett for 2003, St.prp. nr. 65 (2002-2003) der det blir gitt svar på Stortingets anmodningsvedtak.

Komiteen viser for øvrig til sine respektive fraksjoners merknader i innstillingen vedrørende Revidert nasjonalbudsjett 2003.

2.2 Merknader til forslag 1

Komiteen vil understreke viktigheten av at det ikke blir gitt signaler som kan medføre økt tilstrømming av asylsøkere uten beskyttelsesbehov. Komiteen mener derfor det er viktig at det så langt som mulig søkes å gi korrekt informasjon om norsk asylpolitikk også i utlandet, slik at det ikke blir skapt et feilaktig bilde av norsk asylpraksis til mennesker uten beskyttelsesbehov, noe som kan øke risikoen for å bli utsatt for press fra menneskesmuglere.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Høyre, Sosialistisk Venstreparti, Kristelig Folkeparti og Senterpartiet, ser det som viktig at asylinstituttet og respekten for asylinstituttet bevares, og at retten til asyl gjøres reell for de som trenger det. Flertallet mener at dersom personer har fått opphold på uriktig grunn, skal asyl/annen oppholdstillatelse tilbakekalles. Dette er det grunnlag for i dagens lovverk.

Komiteen er enig i at misbruk av asylinstituttet er alvorlig og krever reaksjon.

Komiteen viser til dagens praksis hvor en asylsøker som reiser ut av Norge eller som forsvinner til ukjent sted mens søknaden er til behandling, anses for å ha trukket sin søknad. Komiteen viser til brevet av 12. mars 2003 til komiteen fra kommunal- og regionalministeren, hvor det fremgår at asylsøknaden i slike tilfeller enten henlegges eller det fattes et negativt vedtak uten realitetsbehandling.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Høyre, Sosialistisk Venstreparti, Kristelig Folkeparti og Senterpartiet, viser videre til at det etter utlendingsloven er et vilkår for å kunne søke asyl i Norge, at søknaden fremsettes fra riket, men verken utlendingsloven eller flyktningkonvensjonen gir noen adgang til å innskrenke retten til å søke asyl på nytt. Flertallet er kjent med at det er asylsøkere som etter hjemreisen kommer tilbake til Norge og fremmer ny søknad, eller ønsker å opprettholde tidligere søknad. Flertallet mener imidlertid at i slike tilfeller skal søknaden normalt hurtigbehandles, fordi søkerens tidligere hjemreise som regel kan tillegges avgjørende betydning som argument for at søkeren ikke har beskyttelsesbehov.

Flertallet er enig i at dagens regelverk hjemler gode muligheter til å reagere når personer foretar hjemreise til tross for at de har påberopt seg et beskyttelsesbehov. Flertallet har imidlertid registrert at det har forekommet uheldige episoder og er derfor tilfreds med at Regjeringen nå vil foreta en nærmere gjennom-

gang av regler og rutiner for å se om praksisen bør forbedres.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til at dagens praksis med reaksjoner ovenfor asylsøker som reiser utenlands eller forsvinner mens asylsøknaden behandles, er mangelfulle. Som komiteen registrerer har det forekommet en rekke uheldige episoder, og fortsettelsen av disse viser at Regjeringen ikke tar denne problematikken på alvor. Disse medlemmer viser videre til forslag til Revidert nasjonalbudsjett for 2003 og til St.prp. nr. 65 (2002-2003) hvor det blir gitt svar på Stortingets anmodningsvedtak nr. 257, jf. Innst. S. nr. 118 (2002-2003). Disse medlemmer konstaterer derigjennom at Regjeringen både ser problemene og nødvendigheten av at det reageres, men at den velger å utsette konkrete lovendringer eller endringer av praksis. Dette på tross av at løsningen ligger foran dem i Dokument nr. 8:58 (2002-2003) Disse medlemmer mener en slik vurdering er under enhver kritikk.

2.3 Merknader til forslag 2

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Høyre, Sosialistisk Venstreparti, Kristelig Folkeparti og Senterpartiet, mener at personer med flyktningstatus normalt ikke skal kunne bruke sine norske utlendingspass og reisedokumenter til reiser til hjemlandet på ferie. Hvorvidt et besøk i hjemlandet er i motstrid med deres tidligere anførte asylgrunn, må vurderes av UDI ut fra den enkelte sak og vurderes opp mot forhold som kan endre seg over år. Det vises i denne sammenheng til UNHCRs håndbok om prosedyrer og Guidelines on International Protection; Cessation of Refugee Status av 10. februar 2002.

I noen tilfeller ønsker norske myndigheter at flyktninger skal reise hjem når forholdene har stabilisert seg. Flertallet er kjent med at UDI i en årrekke har oppmuntret utvalgte grupper flyktninger om å reise hjem med økonomisk støtte. Det betyr av enhver reise ikke indikerer grunnlag for å tilbakekalle oppholdstillatelser.

Komiteen viser til at det følger av utlendingsforskriften §§ 66 fjerde ledd og 70 fjerde ledd at reisedokumenters geografiske gyldighetsområde skal begrenses for utlendingenes hjemland. Videre følger det av utlendingsforskriften §§ 66 femte ledd og 70 femte ledd at det kan gjøres unntak i reisedokumentet eller utlendingspasset for andre land enn hjemlandet. Utlendingsdirektoratet har opplyst at de benytter denne bestemmelsen i saker der det er naturlig.

Komiteen er kjent med Regjeringens redegjørelse i Revidert nasjonalbudsjett 2003.

Komiteen vil gi uttrykk for at det er uheldig at personer med flyktningstatus eller vern i Norge omgår reisereguleringene i sine norske utlendingspass og reisedokumenter ved å reise til sine hjemland via naboland, og ber derfor Regjeringen om å se nærmere

på hvordan regelverket faktisk praktiseres. Med sikte på innskjerping ønsker komiteen at Regjeringen ser nærmere på rutinene ved fornyelse av reisedokumenter og ved utstedelse av nye dokumenter etter at dokumenter er meldt tapt. Komiteen vil også be Regjeringen se på om den geografiske avgrensningen for reisevirksomhet i enkelte tilfeller bør omfatte flere omliggende land, og hvordan informasjonstilstrømmingen til Utlendingsdirektoratet om reisevirksomhet kan bli bedre.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet registrerer med glede at sakens problematikk aksepteres av flere partier enn Fremskrittspartiet.

Disse medlemmer viser til at det i lang tid har versert til dels alvorlige tilfeller hvor det har foregått et utbredt misbruk av utlendingspass, og at rette kontrollmyndigheter ved flere anledninger har uttalt at misbruk av utlendingspass ansees som et problem i forhold til å begrense illegal innvandring.

Disse medlemmer viser til at våre naboland har innført likelydende endringer. I Storbritannia har man vedtatt at personer med såkalt Exceptional leave to remain (ELR) må kunne bevise et presserende behov for å reise utenlands og at de ikke kan få reisebevis fra egen ambassade for å få britiske reisedokumenter.

Disse medlemmer er imidlertid skuffet over den handlingsvegring som eksisterer overfor norsk innvandringspolitikk. Disse medlemmer viser til at Dokument nr. 8:58 (2002-2003) inneholder løsninger som Stortinget ved sin anerkjennelse av realiteten i problemet, innlysende burde ha vedtatt. Disse medlemmer registrerer imidlertid at flertallet ikke velger å gi denne tydelige beskjeden til illegale innvandrere, men i stedet velger å la Regjeringens innvandringsbyråkrati overta saken. Disse medlemmer mener dette er svært bekymringsfullt, både overfor Norges sikkerhet, og ovenfor de arbeidstakerne som til daglig er satt til å håndheve utlendingsforskriften.

2.4 Konklusjon

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Høyre, Sosialistisk Venstreparti, Kristelig Folkeparti og Senterpartiet, foreslår at Dokument nr. 8:58 (2002-2003) vedlegges protokollen.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet fremmer forslaget som er fremsatt i dokumentet.

3. FORSLAG FRA MINDRETALL

Forslag fra Fremskrittspartiet:

Forslag

1. Stortinget ber Regjeringen sørge for at asylsøkere som reiser utenlands, eller forsvinner mens søknaden behandles, automatisk får avslag på sin asylsøknad.
2. Stortinget ber Regjeringen innføre reisebegrensninger i utlendingspass og reisebevis for flyktninger, slik at disse ikke gjøres gjeldende for reise til utlendingens hjemland eller geografisk tilstøtende land, foruten etter søknad i situasjoner der det foreligger konkrete planer om repatriering.

4. KOMITEENS TILRÅDING

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til dokumentet og til det som står foran og rår Stortinget til å gjøre følgende

vedtak:

Dokument nr. 8:58 (2002-2003) - forslag fra stortingsrepresentantene Per Sandberg og Torbjørn Andersen om reiseregulering for asylsøkere og utlendinger med norske reisedokumenter - vedlegges protokollen.

Oslo, i kommunalkomiteen, den 27. mai 2003

Magnhild Meltveit Kleppa
leder

Kari Lise Holmberg
ordfører

